

Naturfaglig vurdering ved detaljregulering i Munkerekkeveien, Færder kommune

Anders Thylén



Naturfaglig vurdering ved detaljregulering i Munkerekkeveien, Færder kommune

Forfattere: Anders Thylén

Publisert: 09.12.2022

Antall sider: 26 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Jarlsberg Hovedgård

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Thylén, A. 2022. Naturfaglig vurdering ved detaljregulering i Munkerekkeveien, Færder kommune. Biofokus-rapport 2022-118. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Furuskog og utsikt fra åsryggen / Edelløvskog ned mot veien i vest / Brattskrent i vest / Stor eik / Fremmedarten platanlønn. Foto: Anders Thylén.

Biofokus rapport 2022–118

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-162-2



Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra Jarlsberg Hovedgård undersøkt naturmangfold i et planområde i Munkerekkeveien 4 i Færder kommune. Prosjektansvarlig i Biofokus har vært Anders Thylén.

Kontaktperson for oppdragsgiver har vært stamhusbesidder C. Nicolaus Wedel Jarlsberg. Vi vil takke for god dialog og godt samarbeid i prosjektperioden.

Oslo, 9. desember 2022

Anders Thylén



Høydepartiet domineres av skrinn og forholdsvis ung furuskog. Foto: Anders Thylén.

Sammendrag

Det er satt i gang planarbeid for detaljregulering i Munkerekkveien 4 nord i Færder kommune. Målet med planarbeidet er å legge til rette for utbygging av deler av eiendommene 129/77, 129/111, 129/308, 129/20 og 129/110 med leilighetsbygg og tilhørende utearealer og lekeplass. Planforslag fremmes av Jarlsberg Hovedgård på vegne av Munkerekkveien 4 AS. Biofokus har fått i oppdrag av prosjekteier å kartlegge og lage rapport for naturmangfold.

Mye av omgivelsene består av bebyggelse og veier, men i nærområdene finnes også en del grøntareal, spesielt på åsen sør for Valhalla. Planområdet består av bebygde tomter inntil Munkerekkveien, en bratt bergskrent ovenfor og en ås med skrinnskogvegetasjon på toppen.

Det er tidligere ikke kartlagt noen naturtyper innenfor eller i direkte nærhet til planområdet. Den nærmeste registreringen er en stor eik i Tors vei 18.

Ved kartleggingen er det ikke avgrenset nye naturtypelokaliteter etter DN-håndbok13 innenfor planområdet. Det er registrert en ny lokalitet med hul eik straks sør for planområdet. Denne omfattes av forskrift for utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven. Det er i tillegg registrert to mindre eiker i samme område, den ene til dels innenfor planområdet og den andre rett utenfor, som foreløpig ikke er store nok til å kartlegges.

Det er avgrenset to partier med viktig grønnstruktur. Det sørlige ligger i sørvestre del ved Munkerekkveien 8-10 og strekker seg litt utenfor planområdet. Det består av lågurtskog dominert av edelløvtrær, og inkluderer de to omtalte eikerekrukkene. Den nordlige avgrensningen er i og utenfor den nordøstre kanten av planområdet. Her er det også innslag av rikere skog, med en blanding av furu, eik og boreale løvtrær. Det finnes enkelte eldre furutrær her og noe dødved.

Med unntak av treslaget ask (sterkt truet - EN) er det ikke registrert rødlistearter av planter, sopp etc. i området. Enkelte rødlistede fugler er observert her, og de bruker trolig planområdet som del av større leveområde.

I den grad utbyggingen kommer på nedsiden av skrenten er det kun en mindre del av den sørlige avgrensningen med viktig grønnstruktur som risikerer å bli berørt. Forutsatt at eikene ivaretas og mesteparten av de registrerte skogkvalitetene heller ikke blir nedbygd, så er belastningen av tiltaket svært begrenset. Det bør være mulig å ta hensyn i planleggingen slik at naturinngrep minimeres.

Innhold

1	Innledning	6
1.1	Bakgrunn	6
1.2	Planområde og planlagte tiltak	6
1.3	Naturgrunnlag og historikk	7
1.4	Tidligere registreringer	9
2	Metode	11
2.1	Datainnsamling.....	11
2.2	Naturmangfoldloven	11
2.3	Behandling av data og prosjektets produkter.....	13
3	Resultater	14
3.1	Naturtyper.....	14
3.2	Viktig grønnstruktur	14
3.3	Artsmangfold	18
3.4	Fremmede arter.....	19
4	Vurdering av naturmangfoldet og planene	20
4.1	Påvirkning av tiltaket	20
4.2	Vurdering opp mot Naturmangfoldloven	20
4.3	Hensyn og avbøtende tiltak.....	21
4.4	Håndtering av fremmede arter	21
5	Referanser	23
	Vedlegg 1. Kategorier for rødlistearter	24
	Vedlegg 2. Kategorier for fremmede arter	25

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Det er satt i gang planarbeid for detaljregulering i Munkerekkveien 4 nord i Færder kommune. Målet med planarbeidet er å legge til rette for utbygging av deler av eiendommene 129/77, 129/111, 129/308, 129/20 og 129/110 med leilighetsbygg og tilhørende utearealer og lekeplass.

Planforslag fremmes av Jarlsberg Hovedgård på vegne av Munkerekkveien 4 AS. Biofokus har fått i oppdrag av prosjekteier å kartlegge og lage rapport for naturmangfold. De naturfaglige vurderingene i denne rapporten vil være en del av det faglige grunnlaget i planprosessen.

1.2 Planområde og planlagte tiltak

Planområdet ligger nord i Færder kommune, nær grensen mot Tønsberg kommune. Mye av omgivelsene består av bebyggelse og veier, men i nærområdene finnes også en del grøntareal, spesielt på åsen sør for Valhalla. Planområdet består av bebygde tomter inntil Munkerekkveien, en bratt bergskrent ovenfor og en ås med skrinn skogvegetasjon på toppen.

Planområdet vises i figur 2. Det er tenkt å oppføre fire femetasjers leilighetsbygg. I følge prosjekteier er disse tenkt plassert i vestre del av planområdet nedenfor skrenten.



Figur 1: Planområde i Munkerekkveien (markert i blått) som er vurdert i denne utredningen.

Som utgangspunkt for naturmangfoldutredningen, vurderes det at planene ikke vil medføre vesentlig påvirkning på natur utenom selve planområdet. Undersøkellesområdet for naturmangfoldvurderingene

i denne rapporten er dermed i hovedsak planområdet. Det er likevel observert noen store eiker i og til dels utenfor grensen av området i sør, som også er tatt med i utredningen.

1.3 Naturgrunnlag og historikk

Topografi, geologi og klima

Undersøkellesområdet består av en vestvendt og til dels bratt skrent mellom en vei i vest og en kolle i øst. Berggrunnen består ifølge NGU av lavabergarten rombeporfyr (NGU 2022a). Området ligger under marin grense men løsmassedekket er hovedsakelig tynt og med stor andel nakent berg på kollen. I nedre del av skrenten i vest er det innslag av marine sedimenter, som gir et rikere grunnlag for vegetasjonen (NGU 2022b). Enkelte lommer med rikere jordsmonn finnes også i noen forsøkninger nordøst i området.

Området ligger i boreonemoral vegetasjonssone (BN) og svakt oseanisk seksjon (O1).

Vegetasjon

De rikere arealene nedenfor skrenten i vest er i stor grad bebygd med hus og hager. Her finnes små og usammenhengende rester av edelløvkog, lågurtskog iht. Natur i Norge (NiN), med hassel, platanlønn, morell, eik og boreale løvtrær. Oppe på kollen er det fattig og skrinn lyngfuruskog og knauser med berg i dagen. Et glissent tresjikt består av furu, noe eik og rogn og med einer i busksjiktet. Feltsjiktet består hovedsakelig av røsslyng, smyle, tyttebær, smørbukk og bergkvein. Deler av skrenten sørvest i området var trolig mer åpen for 20-30 år siden og har fått mer oppslag av furu og unge løvtrær. I et par forsøkninger i nordøst er det innslag av rikere vegetasjon, (svak) bærlyng-lågurtskog, med eik, furu, boreale løvtrær og i feltsjiktet innslag av liljekonvall og hengeaks.

Historikk

Planområdet var stort sett urørt natur på 1930-tallet, se figur 3. Munkerekkeveien var på plass som gjennomfartsvei (uten bygninger), og nærmeste bygninger var på nordøstsiden av kollen ved nåværende Fagerheimgata.

Bebyggelse i Munkerekkeveien og omgivelsene var påbegynt i perioden 1959-1979, og fra 2001 er omgivelsene sett i stor skala ganske lik som i dag. Østre del av kollen (Balders vei) ble imidlertid utbygd rundt 2013, hvilket har redusert grøntarealet i området vesentlig.



Figur 2: Flyfoto av området fra 1938 og 2011. Fra <https://kart.finn.no/>.



Figur 3: Flyfoto av området fra 2019. Fra <https://kart.finn.no/>.

1.4 Tidligere registreringer

Naturtypekartleggingen i tidligere Nøtterøy kommune (og i Tønsberg) er utført i flere omganger, men det er få registreringer i nærområdene (Miljødirektoratet 2022). De nærmeste forekomstene er fra en supplerende kartlegging av hule eiker og andre store trær i kommunen i 2015 (Holtung 2015), hvorav kun en lokalitet med stor eik er i direkte nærhet til planområdet.

Registreringer etter Miljødirektoratets instruks (MI) ble utført av Norconsult for hele Nøtterøy i 2020. I nærområdene rundt planområdet er det fra den kartleggingen registrert flere hule eiker, til dels nært inntil planområdet. Disse registreringene fanger også opp den nevnte DN13-registreringen fra 2015. Eksisterende naturtypedata fra Naturbase vises i figur 4.

Det er iht. Artskart (Artsdatabanken og GBIF Norge 2022) ingen tidligere artsregistreringer innenfor planområdet. Nord for området, langs Kaldnesgaten/Ramdalveien er det flere registreringer av den rødlistede nordflaggermus (sårbar-VU). Sør for planområdet, ved Valhalla, Kaldnes, er det i Artsobservasjoner (Artsdatabanken 2022) et registreringspunkt for fugler. Dette punktet har en koordinatpresisjon på 200 meter, og omfatter dermed også hele planområdet. Tidligere observasjoner her omfatter bl.a. rødlisteartene hønehauk (VU), grønnfink (VU) og gråspurv (nær truet – NT).



Figur 4: Tidligere registrerte naturtyper i nærrområdene til Munkerekkeveien. Fra Naturbase, hentet 15.11.2022.

2 Metode

2.1 Datainnsamling

Kartleggingstema

Arbeidet har omfattet kartlegging og vurdering av:

- Områder spesielt viktige for bevaring av biologisk mangfold (viktige naturtyper) etter DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007) med tilhørende oppdaterte faktaark (Miljødirektoratet 2015).
- Utvalgte naturtyper i henhold til [Naturmangfoldloven](#) og [Forskrift om utvalgte naturtyper](#).
- Rødlistede naturtyper i henhold til Norsk rødliste for naturtyper 2018 (Artsdatabanken 2018b)
- Biologisk viktig grønnstruktur. Restnatur i byggesonen som ikke «når opp» som naturtype eller viltområde men som likevel har betydning for artsmangfold lokalt eller for landskapsøkologiske sammenhenger.
- Levesteder for rødlistearter og andre forvaltningsrelevante arter. Rødlistekategorier følger gjeldende norsk rødliste (Artsdatabanken 2021). Se vedlegg 2 for forklaring av kategorier.
- Forekomster av fremmede arter iht. Fremmedartslista 2018 (Artsdatabanken 2018a). Se vedlegg 3 for forklaring av kategorier.
- Geologisk mangfold, med fokus på rødlistede landformer (Artsdatabanken 2018b)

Viktige datakilder

Tilgjengelige naturdatabaser og litteratur er gjennomgått for å samle eksisterende kunnskap om området, bl.a. Naturbase og Artskart. Tolkning av flybilder og ikke minst historiske flybilder har også vært et viktig grunnlag.

Feltkartlegging

Feltkartlegging i området ble utført av Anders Thylén 30. juni 2022. Tidspunkt på året var godt for å fange opp vegetasjon, karplanter og fugler, men i tidligste laget for markboende sopp. Været var godt og gunstig for kartlegging. Under feltarbeidet har det i hovedsak vært fokus på artsgruppene karplanter, sopp og virveldyr, men også grupper som lav og moser er blitt vurdert.

2.2 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven (Klima- og miljødepartementet 2009) legger føringer for hvordan naturens mangfold skal hensyntas ved ulike typer planlagte tiltak. Nedenfor er paragraf 8-10 under kap. II (alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk) listet, og hver paragraf er kommentert med utgangspunkt i Biofokus rolle i planprosjektet.

§ 8.(kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

- Biofokus baserer sine vurderinger om arters bestandssituasjon på den norske rødlisten for truede arter (Artsdatabanken 2021), Artsdatabankens oversikt over alle norske arters utbredelse i Artskart (Artsdatabanken og GBIF Norge 2022), Miljødirektoratets oversikt over prioriterte arter i Naturbase (Miljødirektoratet 2022) og Naturindeks for biologisk mangfold (Jakobsen og Pedersen 2020).
- Vi kartlegger artsmangfoldet og dokumenterer dette gjennom Artskarts løsninger.
- Biofokus baserer sine vurderinger om naturtypers utbredelse og økologiske tilstand på Artsdatabankens rødliste for truede naturtyper (Artsdatabanken 2018b), Miljødirektoratets oversikt over forvaltningsrelevante naturtyper (inkludert rødlistede og utvalgte naturtyper) (Miljødirektoratet 2022), samt på vitenskapelige vurderinger av [økosystemenes økologiske tilstand](#).
- Vi avgrensner og vurderer naturtyper i henhold til Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging basert på beskrivelsessystemet NiN og/eller etter DN-håndbok 13 om kartlegging og verdisetting av biologisk mangfold. I tillegg finnes det store mengder informasjon fra biologiske undersøkelser gjennom flere tiår som vi bruker aktivt i våre vurderinger.

§ 9.(føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

- Det vil ikke være mulig i løpet av en enkelt undersøkelse å få en fullstendig oversikt over alle biologiske verdier i et utredningsområde.
- Biofokus bruker faglig skjønn for å avveie hvor detaljerte undersøkelsene trenger å være, samt bruker vår kunnskap om økologiske sammenhenger ved avgrensning og verdisetting av naturtyper, samt når konsekvensene av konkrete tiltak skal vurderes.
- Vi angir i rapporten noe om usikkerheten knyttet til registreringene, og om denne usikkerheten er akseptabel eller ikke. Vi vil foreslå tilleggskartlegginger dersom usikkerheten er for stor.

§ 10.(økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

- Biofokus bruker de samme kildene som nevnt under «kunnskapsgrunnlaget», og gjør overordnede vurderinger av forekomster, trusler og økologiske sammenhenger på landskapsnivå og i et regionalt og nasjonalt perspektiv.
- Biofokus bruker digitale kart og flybilder for å se på utvikling over tid i et gitt område. Dette gir et godt grunnlag for å vurdere hvilken belastning økosystemet har vært utsatt for tidligere.

2.3 Behandling av data og prosjektets produkter

Rapporten fra oppdraget blir etter ferdigstilling og godkjenning publisert i Biofokus sin rapportserie på vår hjemmeside. Alle artsdata fra prosjektet blir gjort tilgjengelige i Artskart via Biofokus egen artsbase (BAB). Naturtypedata blir levert Statsforvalteren/Miljødirektoratet for innleggelse i Naturbase.

3 Resultater

Naturkvalitetene i området består i hovedsak av noen flekker med rikere skogtyper enkelte litt store eiker. Naturverdiene er registrert som viktig grønnstruktur (se 3.2), og ingen arealer innenfor undersøkelsesområdet har naturtypekvalitet. Naturverdier i området vises i figur 5. Det er noen utfordringer med fremmede arter i området, se 3.4.

3.1 Naturtyper

Det er ikke avgrenset nye naturtypelokaliteter etter DN-håndbok13 innenfor planområdet. Det er imidlertid registrert en ny lokalitet med hul eik straks sør for planområdet. Denne omfattes av forskrift for utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven. Det er i tillegg registrert to mindre eiker i samme område, den ene til dels innenfor planområdet og den andre rett utenfor, som foreløpig ikke er store nok til å kartlegges (grense ved 200 cm i stammeomkrets). Disse omtales i det videre som «rekrutteiker», det vil si at de vil på relativt kort sikt kunne bidra til å sikre etterveksten av forskriftseiker.

Eika med naturtypekvalitet i Munkerekkveien 10, er vist med gul avgrensning i kartet i figur 5, og er foreløpig vurdert til lokalt viktig (C-verdi). Den står åpent i plen, nær eiendomsgjerde. Treet har en stammeomkrets på 210-220 cm, har noe grov sprekkebark, og er relativt bredkronet. Treet har en skade nær basis (trolig fra bygging av gjerde), noe som på sikt kan utvikles til en hulhet. Det er ikke laget noen fullstendig beskrivelse for denne lokaliteten, da den ligger utenfor influensområdet til planen.

Den nordligste av de to rekrutteikene står i lia tett inntil huset i Munkerekkveien 8. Treet er bredkronet og har en stammeomkrets på ca. 180 cm. Det har grove greiner, og 2 cm dype barksprekker. Eikemusling vokser på en død grein i kronen.

Den andre rekrutteika står i lia ovenfor nr. 8 / 10 blant yngre løvkratt i et tidligere ryddet skogholt. Treet er krokete og med stammeomkrets på 180-190 cm. Treet har relativt grove greiner og barksprekker på ca. 1,5 cm dybde. Det ligger noe halvgrov død ved av eik på bakken.

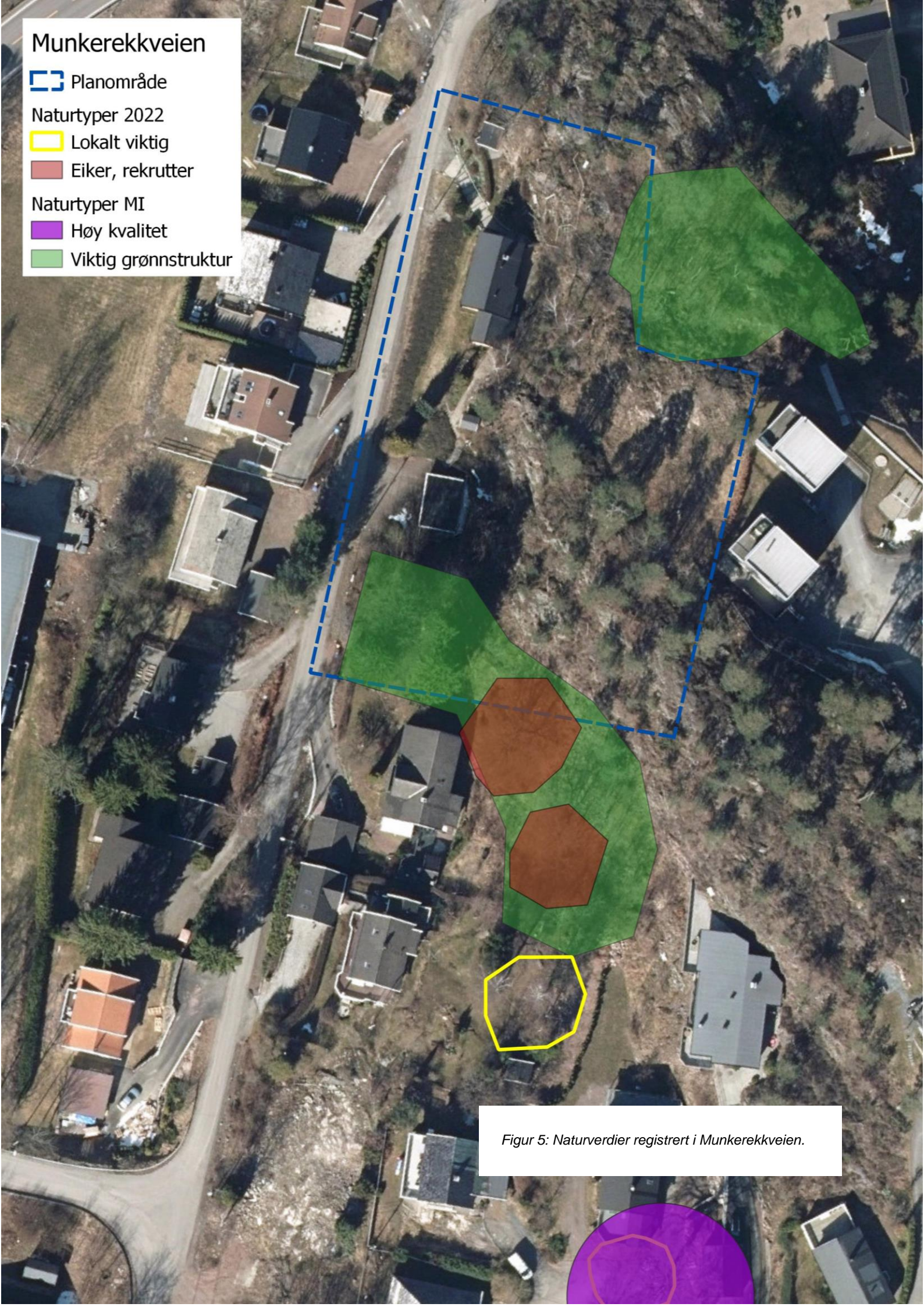
3.2 Viktig grønnstruktur

Det er avgrenset to partier med viktig grønnstruktur, se figur 5. Det sørlige ligger i sørvestre del av planområdet ved Munkerekkveien 8 og 10 og strekker seg litt utenfor planområdet. Dette arealet inkluderer de to omtalte eikerekruttene. I vestre del nedenfor den bratte skrenten er det iht. Natur i Norge (NiN) (Bratli et al. 2019) lågurtskog med dominans av edelløvtrær. Her vokser bl.a. hassel, morell, ask, det fremmede treslaget platanlønn og gran. Det er flere store graner, en stor platanlønn og noe død ved. Her ligger også en del hageavfall, skrap og lagret materiell. Oppover i lia (der de to eikene står) er det mindre jordsmonn og tørrere forhold, og marken betegnes som svak bærlyng-lågurtskog. Det har vært ryddet en del skog her, og skogen er glissen og halvåpen, men med en del oppslag av yngre løvkratt. Det er noe død ved av eik i denne delen, både en høystubbe og noe liggende død ved.

I rødlista for naturtyper (Artsdatabanken 2018b) er lågurtskog med edelløvtrær (karakterisert som frisk rik edelløvsog) listet som nær truet (NT), mens svak bærlyng-lågurtskog med eik og andre edelløvtrær er listet som sårbar (VU).

Munkerekkveien

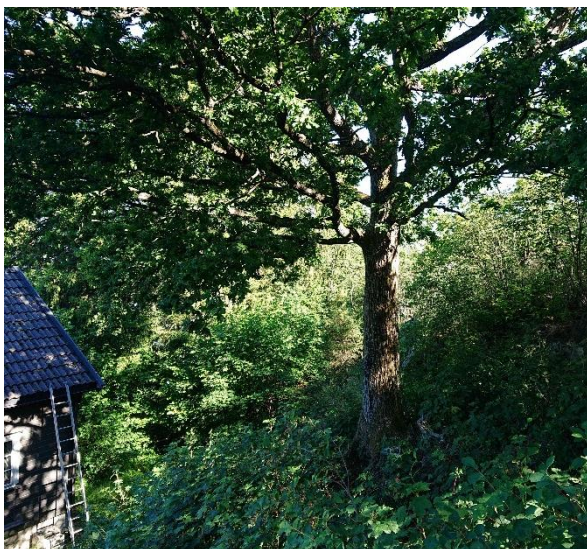
-  Planområde
- Naturtyper 2022
 -  Lokalt viktig
 -  Eiker, rekrutter
- Naturtyper MI
 -  Høy kvalitet
 -  Viktig grønnsstruktur



Figur 5: Naturverdier registrert i Munkerekkveien.



Figur 6: Eika ved Munkerekkeveien 10 har naturtypekvalitet, og er avgrenset som naturtypelokalitet med lokal verdi (C-verdi). Foto: Anders Thylén.



Figur 7: De to avgrensede «rekrutteikene». Til venstre den nordligste som strekker seg innenfor planområdet. Til høyre den sørlige og krokete. Begge vil i løpet av relativt kort tid, kanskje 10-20 år, kunne vokse til å bli forskrifteiker. Foto: Anders Thylén.

Den nordlige avgrensningen med viktig grønnstruktur er i og utenfor den nordøstre kanten av planområdet. Her er det varierende tresjikt med en blanding av furu, eik og boreale løvtrær. Det er innslag av hassel og spisslønn. Bakken har noe varierende rikhet, men i hvert fall deler av området består av bærlyng-lågurtskog og svak bærlyng lågurtskog, mens andre deler er fattigere og til dels

skrinnere med bærlyngskog og lyngskog. Av lågurtarter forekommer bl.a. hengeaks, liljekonvall og kantkonvall. Avgrensningen huser flere grove furuer, en stor død furu (med hakkespetthull) og en stor haug med død ved av furu. Dette er kvaliteter som skiller seg ut i området.



Figur 8: Viktig grønnstruktur i og inntil planområdet. Øvre bilde viser hasseldominert skog mellom husene ned mot Munkerekkeveien sørvest i området. Nedre bilde viser skog med eik, liljekonvall og en dødvedforekomst av furu nordøst i området. Foto: Anders Thylén.

3.3 Artsmangfold

Funn av interessante arter vises i tabell 2. Forklaring av rødlistekategorier vises i vedlegg 2. Det er ikke gjort grundige undersøkelser av mangfoldet av alle artsgrupper, slik at det kan finnes flere rødlistearter av for eksempel moser, sopp og virvelløse dyr i området.

Med unntak av treslaget ask (sterkt truet - EN) er det ikke registrert rødlistearter av planter, sopp etc. i området. Det er få interessante artsfunn. Forekomst av lågurtvegetasjon (med arter som hengeaks, prikkperikum etc.) i kombinasjon med edelløvtrær og spesielt eik, kan indikere at marken også har noe potensial for markboende sopp i disse rikere partiene. Men arealene er små, og det er ikke gjort noen slike funn ved befarings.

Forekomst av små mengder død ved av eik kan også indikere noe potensial for arter knyttet til dette elementer, spesielt av sopp og insekter. Eikemusling er observert på døde eikegreiner. Dette er en vanlig art på eikeved, men viser samtidig at eiketilknyttede dødvedsopper kan forekomme.

Virveldyr som fugler og pattedyr beveger seg over større arealer og er dermed ikke like spesifikt knyttet til enkelthabitater som f.eks. planter og sopp. Av fugler er det som tidligere nevnt flere observasjoner fra nærområdet, bl.a. av de rødlistede artene hønhauk (VU), grønnefink (VU) og gråspurv (NT) (Artsdatabanken 2022). Grønnefink ble også observert i planområdet ved befarings. Langs Kaldnesgaten/Ramdalveien er det som tidligere nevnt flere registreringer av nordflaggermus (VU).

For både fugler og flaggermus kan grøntarealene innenfor planområdet utgjøre en del av et større leveområde. I fugleperspektiv vil grøntarealet i planområdet i stor grad fungere som en del av et større naturområde mot sør (Teieskogen), selv om mellomliggende bebyggelse for en del arter/artsgrupper vil innebære en barriere. Planområdet vurderes ikke som en økologisk veldig viktig del av dette grøntområdet, men samlet mengde naturareal i landskapet vil likevel alltid kunne ha noe betydning for artene.

Tabell 1. Rødlistearter og andre interessante arter registrert i og i nærheten av planområdet.

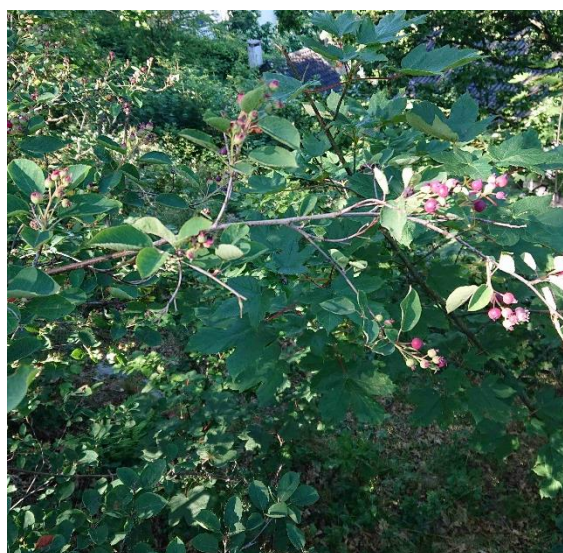
Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Siste funn
Fugler	<i>Accipiter gentilis</i>	Hønhauk	Sårbar (VU)	26.11.2022
	<i>Chloris chloris</i>	Grønnefink	Sårbar (VU)	30.06.2022
	<i>Emberiza citrinella</i>	Gulspurv	Sårbar (VU)	26.01.2019
	<i>Larus argentatus</i>	Gråmåke	Sårbar (VU)	30.06.2022
	<i>Passer domesticus</i>	Gråspurv	Sårbar (VU)	01.01.2020
Karplanter	<i>Fraxinus excelsior</i>	Ask	Sterkt truet (EN)	30.06.2022
Pattedyr	<i>Eptesicus nilssonii</i>	Nordflaggermus	Sårbar (VU)	08.07.2021
Sopp		Eikemusling	Livskraftig (LC)	30.06.2022

3.4 Fremmede arter

Det er registrert en del fremmede plantearter i området, se tabell 4 og figur 9. Det er kun villspredde forekomster som er tatt med, men på eiendommene langs Munkerekkeveien er det også en del hagebusker og stauder i etablerte beplantninger som ikke er tatt med. For forklaring av kategorier vises til vedlegg 3.

Tabell 2: Fremmede arter i de tre høyeste risikokategoriene funnet i undersøkelsesområdet ved Åsjordet.

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Siste funn
Karplanter	<i>Acer pseudoplatanus</i>	Platanlønn	Svært høy risiko (SE)	30.06.2022
	<i>Amelanchier spicata</i>	Blåhegg	Svært høy risiko (SE)	30.06.2022
	<i>Cotoneaster bullatus</i>	Bulkemispel	Svært høy risiko (SE)	30.06.2022
	<i>Cotoneaster divaricatus</i>	Sprikemispel	Svært høy risiko (SE)	30.06.2022
	<i>Lupinus polyphyllos</i>	Hagelupin	Svært høy risiko (SE)	30.06.2022



Figur 9. Fremmede arter funnet i området. Til venstre blåhegg. Til høyre frøplanter av platanlønn. Foto: Anders Thylén.

En svær platanlønn (stammediameter på ca. 70 cm) står som tidligere nevnt i edelløvholtet ned mot Munkerekkeveien. Denne utgjør trolig en spredningskilde for arten i området, og det er mange små frøplanter av platanlønn spredt i området. Blåhegg forekommer også som enkeltbusker spredt i hele området.

De øvrige artene er kun registrert som enkeltforekomster i veikant og kant av opparbeidede arealer på tomtene inntil Munkerekkeveien.

4 Vurdering av naturmangfoldet og planene

4.1 Påvirkning av tiltaket

Signalene fra forslagsstiller tilsier at utbyggingstiltakene i hovedsak vil komme på nedsiden av den bratte skrenten, der hvor dagens bebyggelse er mot Munkerekkveien. Hvis det er tilfelle er det av naturverdier i hovedsak det lille edelløvholtet ned mot Munkerekkveien som risikerer å bli berørt. Prosjekteier har foreslått dette arealet til naturlek med liten grad av tilrettelegging. Mye aktivitet vil kunne medføre noe slitasje på feltsjiktet, men det bør her kunne være mulig å kombinere disse bruksformålene, se videre under 4.3.

4.2 Vurdering opp mot Naturmangfoldloven

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Planområdet er kartlagt for forekomster av naturtyper og viktig grønnstruktur. Artsregistreringer for alle artsgrupper er ikke grundig gjennomført, men egne feltregistreringer sammen med tidligere registreringer gir et godt bilde av både forekomster og potensial. Kunnskapsgrunnlaget er vurdert som godt nok til å kunne vurdere områdets naturverdi og virkninger av tiltaket.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

Naturen i området har gradvis endret seg de siste sytti til hundre årene fra en i stor grad urørt ås og åsside til dagens situasjon med stor grad av utnyttelse og kun mindre areal med natur og grønnstruktur igjen. Sør for Valhalla utgjør fortsatt Teieåsen et ganske stort restareal med natur.

I området er naturverdiene i hovedsak knyttet til noen middels store eiker (per nå ikke store nok til å kartlegges som utvalgt naturtype) og et par mindre holt med rikere skog og enkelte skogelementer av grove trær og død ved. I landskapet rundt finnes det også spredt med kartlagte eiketrær, trolig også spredt med mindre holt av edelløvskog. På sikt vil det være viktig at det ikke bare er enkelte gamle «museumseiker» som ivaretas, men at det også vokser opp nye eiker (og andre trær) i hver «generasjon», slik at det alltid vil finnes tilgang på gale og hule eiker. I den sammenheng er eikene i området viktige som «rekrutteringseiker», og det er derfor viktig at de ivaretas i den videre planleggingen slik at de kan bli stående i et evighetsperspektiv.

Forutsatt at eikene ivaretas og mesteparten av de registrerte skogkvalitetene heller ikke blir nedbygd, så er den samlede belastningen av tiltaket svært begrenset. For å målbære dette gjennom prosjektet kan en vurdere å opprette et arealregnskap, hvor en tar som mål att minst mulig naturareal skal bygges ned. Kanskje kan også natur restaureres slik at naturandelen går i null eller øker.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Behov for føre-var baseres på vurderinger av både kunnskapsgrunnlaget og samlet belastning.

Det vurderes å være noe potensial for kalkkrevende markboende sopp i de rikere skogpartiene, uten at forekomst er avdekket. Det er tatt høyde for slike forekomster i vurderingen av dette arealet, og utløser ikke behov for føre-var-hensyn.

4.3 Hensyn og avbøtende tiltak

Ved en eventuell utbygging i området vil det være behov for hensyn til naturmiljøet i planlegging og anleggsfase. Det er allerede beskrevet noe rundt dette i avsnittet om økosystemtilnærming i 4.2. En bør gjennom planarbeidet sikte på å bevare mest mulig av de registrerte naturverdiene og eksisterende naturareal generelt. Viktigst er å legge til rette for at de registrerte eiketrærne får avsatt nok plass til å kunne bli stående over lang tid (evighetsperspektiv) og kunne få vokse seg store. Her må en også tenke på konflikter som kan oppstå i driftsfasen, med ønsker om utsikt, sol på terrassen etc., og en bør styre planleggingen slik at risikoen for slike konflikter minimeres.

Foruten eiketrærne bør en også prøve å ivareta naturkvalitetene i de to registrerte arealene med biologisk viktig grønnstruktur. I tillegg til å unngå direkte nedbygging, bør arealene i reguleringsplanen avsettes til grønnstruktur eller hensynssone naturmiljø. Også her bør en ha som mål at trær får bli gamle og at død ved kan ivaretas. Deler av edelløvholtet i sørvest er foreslått til naturlek. Naturkvalitetene her er til stor del knyttet til tre- og busksjikt med bl.a. eldre hasselkjerr og spredte større edelløvtrær, i tillegg til noe dødvedforekomster. Det er en del forstyrrelse av marksjiktet (hageavfall, lagret materiell etc.), så feltsjiktet er ikke godt utviklet. Lekaktivitet vil gi en del slitasje på feltsjiktet og hindre at det utvikler seg, men kvalitetene i feltsjiktet er altså ikke store i dag. Forutsatt at en sparer grov hassel, eldre edelløvtrær (foruten platanlønnen, se 4.4) og større dødvedelementer, vurderes det å være lite negative konsekvenser ved å bruke dette som lekeareal.

Til sist bør en vurdere hvordan prosjektet kan minimere tapet av naturmark, og evt. legge til rette for å restaurere og ev. øke andelen naturmark i området.

Før gravearbeidene starter opp bør en gjerde inn arealene rundt eiketrærne, for å sikre seg mot uønskede hendelser og uforutsette skader. Det er viktig å unngå lagring av tunge materialer og masser, og unngå å kjøre med tunge maskiner innenfor rotsonen til trærne. Se videre råd angående hensyn til eiker i anleggsfasen i veileder for skjøtsel av eiker (Olberg et al. 2018).

4.4 Håndtering av fremmede arter

Det er viktig at håndtere masser med fremmede arter på en slik måte at man ikke utilsiktet sprer frø eller plantedeler av disse artene i anleggsfasen. Infiserte jordmasser kan måtte håndteres med stor forsiktighet for å unngå spredning og nyetablering i området eller spredning til nye områder. Spredning kan skje både ved graving i jordmasser, flytting av jordmasser og via jord som følger med biler, maskiner og øvrig anleggsutstyr. Ved graving i potensielt «infiserte masser» er det viktig at massene håndteres lokalt eller deponeres i allerede infiserte områder slik at fremmede arter ikke spres til nye områder. I den grad det skal tilføres masser i området er deponering/gjenbruk lokalt under dekke av rene masser ofte beste løsning (Misfjord og Angell-Petersen 2018).

For å bekjempe fremmede arter som er etablert i området bør man følge faglige råd som er tilpasset hver art eller artsgruppe. Informasjon om bekjempelse av fremmede arter finnes i utredning fra NINA fra 2017 (Blaalid 2017), i Fylkesmannens handlingsplan mot fremmede skadelige arter i Oslo og Akershus (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 2010) og i faktablad fra Fagus. For de artene som er registrert i området bør en vurdere å fjerne den store platanlønnen for å unngå fortsatt spredning av frøplanter.

Både blåhegg og frøplanter av platanlønn bør kunne bekjempes gjennom gjentatt manuell fjerning i perioden fram mot ferdigstillelse av prosjektet.

For å unngå fremtidig spredning av fremmede arter er det viktig å være bevisst ved nyplanting i området. Fremmede treslag, busker eller stauder med høy (HI) eller svært høy (SE) risikokategori bør unngås helt. Det beste ville være å unngå alle fremmede arter og kun bruke stedeegne norske arter. Dette for å unngå at arealet i fremtiden blir en kilde til spredning av fremmede arter.



Figur 10: Den nordligste «rekrutteringseika», med eikemusling voksende på grein i kronen. Foto: Anders Thylén.

5 Referanser

- Artsdatabanken. 2018a. Fremmedartslista 2018. <https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>
- Artsdatabanken. 2018b. Norsk rødliste for Naturtyper 2018. <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>
- Artsdatabanken. 2021. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>
- Artsdatabanken. 2022. Artsobservasjoner. <https://www.artsobservasjoner.no/>
- Artsdatabanken og GBIF Norge. 2022. Artskart - internettportal for artssøk. <http://artskart.artsdatabanken.no/>
- Blaalid, R., Often, A., Magnussen, K., Olsen, S. L. & Westergaard, K.B. 2017. Fremmede skadelige karplanter – Bekjempelsesmetodikk og spredningshindrende tiltak. – NINA Rapport 1432. 87 s. <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m906/m906.pdf>
- Bratli, H., Halvorsen, R., Bryn, A., et al. 2019. Beskrivelse av kartleggingsenheter i målestokk 1:5000 etter NiN (2.2.0). Utgave 1, kartleggingsveileder nr 4, Artsdatabanken, Trondheim. https://www.artsdatabanken.no/Files/29653/Beskrivelser_av_kartleggingsenheter_m_lestokk_1_5000.pdf
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. 2. utgave 2006 (oppdatert 2007). DN-håndbok 13. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/54/handbok-13-080408_low.pdf
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus. 2010. Handlingsplan mot fremmede skadelige arter i Oslo og Akershus Rapport 2/2010. s.84. https://www.fylkesmannen.no/Documents/Dokument%20FMOA/Milj%C3%B8%20og%20klima/Naturmangfold/Handlingsplan_mot_fremmede_skadelige_arter_i_Oslo_og_Akershus.pdf
- Holtung, H. 2015. Supplerende kartlegging av hule eiker på Nøtterøy.
- Jakobsen, S. og Pedersen, B. 2020. Naturindeks for Norge 2020. Tilstand og utvikling for biologisk mangfold. NINA Rapport 1886., s.118. <https://brage.nina.no/nina-xmlui/bitstream/handle/11250/2686068/ninarapport1886.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
- Klima- og miljødepartementet. 2009. Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). <http://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>
- Miljødirektoratet. 2015. Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann., s.38. <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/naturkartlegging/myndigheter/kartlegging-av-naturtyper-pa-land/hvordan-kartlegges-naturtyper/>
- Miljødirektoratet. 2022. Naturbase. <http://kart.naturbase.no/>
- Misfjord, K. og Angell-Petersen, S. 2018. Håndtering av løsmasser med fremmede skadelige plantearter og forsvarlig kompostering av planteavfall med fremmede skadelige plantearter. M-982. <http://www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M982/M982.pdf>
- NGU. 2022a. Interaktivt berggrunnskart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste. <https://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>
- NGU. 2022b. Interaktivt løsmassekart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste. http://geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/
- Olberg, S., Reiso, S. og Solfjeld, E. 2018. Veileder om skjøtsel og hensyn i forvaltningen av hule eiker. BioFokus-rapport 2018-13. <http://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2018-13.pdf>

Vedlegg 1. Kategorier for rødlistearter

Norsk rødliste for arter (Artsdatabanken 2021) lister og vurderer norske arters risiko for utryddelse. For å vurdere en spesifikk arts risiko for utryddelse vurderes grovt sett artens sjeldenhet, tilbakegang og leveområdets størrelse og fragmentering. Målsettingen med den nasjonale rødlisten er å sikre at artene ikke forsvinner fra landet.

Artene på rødlisten er rangert i seks kategorier. Kategoriene viser hvor høy risiko artene i kategorien har for å dø ut, forutsatt at forholdene ikke endres.

Tabell 3. Kategorier for arter som er rødlistet.

RL-kategori	Rødlistekategori	Forklaring
RE	Regionalt utdødd (Regionally Extinct)	Arter som er utdødd som reproduserende i landet. Ifølge IUCN skal denne kategorien kun benyttes når det ikke er spor av tvil om at arten er utryddet i landet. I tillegg skal arten ha reproduisert i Norge de siste 200 årene.
CR	Kritisk truet (Critically Endangered)	Arter som har ekstremt høy risiko for å dø ut (50 % sannsynlighet for utdøing innen 3 generasjoner og minimum ti år)
EN	Sterkt truet (Endangered)	Arter som har svært høy risiko for å dø ut (20 % sannsynlighet for utdøing innen 5 generasjoner, minimum 20 år).
VU	Sårbar (Vulnerable)	Arter som har høy risiko for å dø ut (10 % sannsynlighet for utdøing innen 100 år).
NT	Nær truet (Near Threatened)	En art er nær truet når den ikke tilfredsstillende noen av kriteriene for CR, EN eller VU, men er nære ved å tilfredsstillende noen av disse kriteriene nå, eller i nær framtid.
DD	Datamangel (Data Deficient)	En art settes til kategori datamangel når usikkerhet om artens korrekte kategori plassering er svært stor, og klart inkluderer hele spekteret av mulige kategorier fra og med CR til og med LC.

Tabell 4. Kategorier for arter som ikke er rødlistet.

Kategori	Kategori	Forklaring
NE	Ikke vurdert (Not Evaluated)	Arter som ikke har blitt vurdert. Dette kan for eksempel skyldes dårlig utredet taksonomi, dårlig kunnskapsgrunnlag eller mangel på tilgjengelig kompetanse.
NA	Ikke egnet (Not Applicable)	Arter som ikke skal vurderes på nasjonalt nivå. I hovedsak fremmede arter hvilket er arter som er kommet til Norge ved hjelp av mennesket eller menneskelig aktivitet etter år 1800.
LC	Livskraftig (Least Concern)	Dette er arter som ikke er direkte truet og har livskraftige bestander i Norge.

Vedlegg 2. Kategorier for fremmede arter

Fremmedartslista for Norge (Artsdatabanken 2018a) lister og risikovurderer arter som bevisst eller ubevisst er innført til Norge ved hjelp av mennesket, etter år 1800.

Dette betyr at alle arter som er tatt inn i Norge etter 1800 betegnes som fremmede arter. De fremmede artene blir vurdert etter invasjonspotensial og økologisk effekt og blir satt i en kategori som viser hvilken grad av trussel arten utgjør for norsk natur. Invasjonspotensial angir sannsynlighet for artens spredning og etablering i naturen, og sannsynlig hastighet for invasjonen. Økologisk effekt viser i hvilken grad den fremmede arten kan påvirke stedegne arter og naturtyper.

Tabell 5. Kategorier i Fremmedartslisten for Norge 2018.

FA-kategori	Kategori	Forklaring
SE	Svært høy risiko (Severe impact)	Fremmede arter med en svært høy risiko er faktiske eller potensielle økologiske skadegjørere og har potensial til å etablere seg over store områder.
HI	Høy risiko (High impact)	Fremmede arter med høy risiko har stor spredning med en viss økologisk effekt, eller stor økologisk effekt med en begrenset spredning
PH	Potensielt høy risiko (Potentially high impact)	Fremmede arter med potensielt høy risiko har enten store økologiske effekter, kombinert med et lite invasjonspotensial, eller et stort invasjonspotensial, men ingen kjente økologiske effekter.
LO	Lav risiko (Low impact)	Fremmede arter med lav risiko er ikke dokumentert å ha noen vesentlig negativ påvirkning på norsk natur.
NK	ingen kjent risiko (No known impact)	Fremmede arter uten kjent risiko har ingen kjent spredningspotensial og ingen kjente økologiske effekter

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.



Biofokus rapport 2022–118
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-162-2

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no